

การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

DEVELOPMENT OF GUIDELINES ON COOPERATIVE DEVELOPMENT SUPERVISION FOR SCHOOL
UNDER THE OFFICE OF SAKON NAKHON PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 2

ปิยนุช กาญจนะกันโท¹ และ ดร. การันต์ กิจระการ²

Piyanoot Khanchanakunho¹ and Dr.Karun Kidrakam²

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²ภาควิชาการจัดการ คณะบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹Program in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University,
Mahasarakham 44150, Thailand

²Department of Management, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University,
Mahasarakham 44150, Thailand

*Corresponding author: E-mail: puy_ppp@hotmail.co.th

รับบทความ 7 ธันวาคม 2560 แก้ไขบทความ 3 เมษายน 2561 ตอรับบทความ 5 เมษายน 2561 เผยแพร่บทความ 15 กรกฎาคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2-3) พัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 310 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.25-0.76 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.85 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.29-0.67 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.79 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และ 3) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศภายในแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มี 5 องค์ประกอบ 43 ตัวชี้วัด ซึ่งได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด
2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา สำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
3. แนวทางการดำเนินการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: องค์ประกอบ; ตัวชี้วัดการวัด; สภาพปัจจุบัน; สภาพที่พึงประสงค์; ประเมินผลการเรียนรู้

ABSTRACT

This research purposes were: 1) to study the factors and indicators of mentoring internal cooperative supervision for the schools under Sakon Nakhon office of primary education service area 2, 2) to study the current state and the desirable state of mentoring internal cooperative guidelines for the schools under Sakon Nakhon office of primary education service area 2, and 3) to develop the guidelines on of mentoring internal

cooperative supervision for the schools under Sakon Nakhon office of primary education service area 2. The sample consisted of 310 schools principal and teacher under Sakon Nakhon office of primary education service area 2, obtained by stratified random sample was selected using. 1) a current state questionnaire which the discrimination from 0.25 to 0.76 and the total reliability of 0.85, a desirable state questionnaire which the discrimination from 0.29 to 0.67 and the total reliability of 0.79 2) a structured interview form, and 3) a suitability and feasibility assessment form for the guidelines on the operation of mentoring internal cooperative. The analysis of data employed percentage, the mean and standard deviation.

The results of this research were 1) there were 5 factors and 43 indicators of mentoring internal cooperative supervision for the schools under Sakon Nakhon office of primary education service area 2 2) the result of the current state of mentoring internal cooperative for school, an overall factors and factor by factor was in the high level. for the desirable state of mentoring internal cooperative for school, on the whole was in the highest level. 3) The guidelines on the operation of mentoring internal cooperative supervision for schools under Sakon Nakhon office of primary education service area 2, they have the suitability and feasibility, as a whole, in the high level on every factor.

Keywords: factors; indicators; current state; desirable state; Cooperative Development

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการปฏิบัติอย่างหลากหลาย ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการที่สำคัญ คือ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการนิเทศ ติดตามผล และการนิเทศภายในมีกำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ ซึ่งกำหนดการกำกับติดตาม การจัดการศึกษาของผู้บริหารไว้อย่างชัดเจน การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล และสังคมมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ

ในกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น การนิเทศการศึกษาถือเป็นกระบวนการสำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลโดยตรงต่อมาตรฐานการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาในทุกชั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีนโยบายมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ จึงทำให้การนิเทศภายในสถานศึกษามีความจำเป็นมากขึ้น และจำเป็นต้องมีรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการจัดการศึกษา การนิเทศการศึกษาจะเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยทำให้เกิดการยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะการนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาและเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายหลักในการช่วยพัฒนาครูให้มีความสามารถในการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของตนให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพราะการนิเทศเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างครูกับผู้นิเทศเพื่อให้ครูมีขวัญกำลังใจสามารถพัฒนาการทำงานของตนเองได้ และมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนต่อไปในที่สุด และในการดำเนินการนิเทศต้องอาศัยรูปแบบการนิเทศ หลักการพื้นฐานการนิเทศ ทักษะการนิเทศใช้กิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย และใช้ขั้นตอนการนิเทศตามกระบวนการที่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 2) การนิเทศแบบร่วมพัฒนาเป็นเทคนิคการนิเทศอีกรูปแบบ คือ ปฏิสัมพันธ์ทางการนิเทศระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และครู ในกระบวนการนิเทศการศึกษาที่มุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิคการนิเทศการสอนเป็นปัจจัยหลัก บนพื้นฐานของสัมพันธ์ภาพแห่งการร่วมคิด ร่วมทำ ฟังพา ช่วยเหลือ ยอมรับซึ่งกันและกัน ให้เกียรติและจริงจังต่อกันระหว่างผู้นิเทศ ผู้สอนและคู่สัญญา เพื่อร่วมกันพัฒนาทักษะวิชาชีพ อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน, 2552, หน้า 70)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 รับผิดชอบดูแลสถานศึกษาจำนวน 255 โรงเรียน เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแล สนับสนุน ส่งเสริมและประสานงานให้ข้าราชการครูในสังกัดสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมการนิเทศ กำกับดูแล ติดตามการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ผลจากการดำเนินการจัดการศึกษาในปีที่ผ่านมา พบว่า ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีผลสัมฤทธิ์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานโดยรวมของเขตพื้นที่การศึกษา จึงได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในการดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการนิเทศเป็นระยะอย่างต่อเนื่องวางแผนพัฒนา ปรับปรุงและช่วยเหลือผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียน จุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาครูได้รับการเรียนรู้ในวิชาที่โรงเรียนต้องการได้

ด้วยตนเองหรือใช้สื่อเทคโนโลยี ครูได้รับการนิเทศแบบร่วมพัฒนา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และครูในโรงเรียนเดียวกัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2, 2558 หน้า 53)

ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนและรับผิดชอบการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ตามจุดเน้นด้านผู้เรียน และด้านครูผู้สอน ซึ่งเป็นกรนิเทศที่มีการร่วมนิเทศทั้งบุคคลภายนอกและภายในสถานศึกษาร่วมกัน ให้มีเหมาะสมต่อการพัฒนาการศึกษา การศึกษามุ่งแก้ปัญหา และพัฒนาการเรียน การสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนของนักเรียน โดยการปรับปรุงการปฏิบัติงานของครู ให้เกิดประสิทธิภาพบนพื้นฐานของกระบวนการที่เกิดจากความต้องการของครูในการพัฒนาทักษะวิชาชีพมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อเป็นการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา จะเป็นประโยชน์ต่อ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

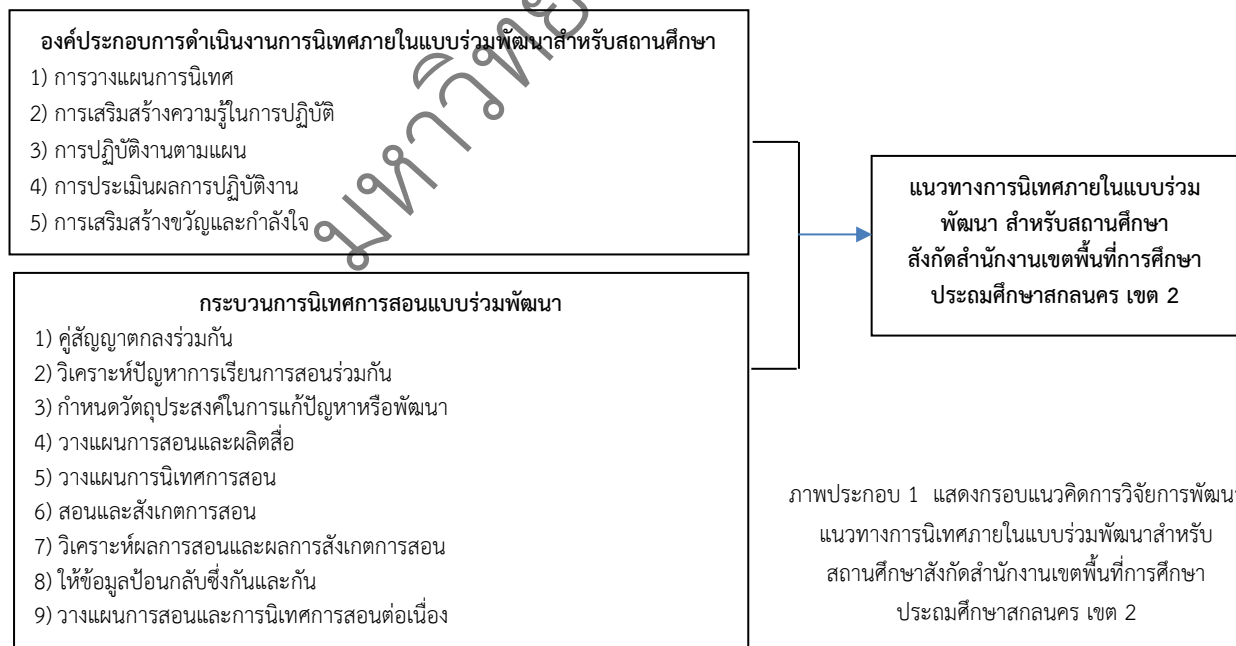
1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัด 5 ด้านดังนี้

- 1) การวางแผนการนิเทศ
- 2) การเสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติ
- 3) การปฏิบัติงานตามแผน
- 4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 5) การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ

การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัยด้วยแผนภาพ ดังภาพประกอบ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 255 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 2,507 คน (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2, 2558)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 310 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 155 คน ครูผู้สอน 155 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553, หน้า 34)

เครื่องมือวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา เป็นแบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ด้านการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็น แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีการของ Likert

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามในระยะที่ 2 โดยสังเคราะห์ประเด็นที่พบปัญหาในการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา แล้วนำข้อมูลที่ได้อภิปราย และสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยผู้วิจัยได้กำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า สัมภาษณ์ไปตามแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างเป็นคำถามแบบปลายเปิด ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนการนิเทศ การเสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติ การปฏิบัติงานตามแผน การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ

การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

เก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ดำเนินการรวบรวมแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 คั้นจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบประเมิน แล้วสร้างแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 102)

- ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับ มากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับ มาก
 ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับ ปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับ น้อย
 ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับ น้อยที่สุด
- และแปลผลค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103)
- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับ มากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับ มาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับ ปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับ น้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับ น้อยที่สุด

ระยะที่ 2 ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยจัดส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ด้วยตนเอง และผู้ช่วยเหลือ โดยกำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อมูล ฉบับไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลซ้ำจนได้ครบถ้วน นำข้อมูลที่ได้ออกมาจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับ แล้วนำมาตรวจสอบให้คะแนนตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ระยะที่ 3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และประสานงานนัดหมาย วัน เวลา ขอสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Item-Total Correlation) และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 70)

สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ ผลการศึกษาศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 122 -126) และ ลำดับขั้นความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความต้องการ PNI modified (สุวิมล ว่องวานิช, 2550, หน้า 279)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเพื่อการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบ 43 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1. การวางแผนการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา มี 11 ตัวชี้วัด 2. การเสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา มี 9 ตัวชี้วัด 3. การปฏิบัติงานตามแผนการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา มี 8 ตัวชี้วัด 4. การประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา มี 5 ตัวชี้วัด และ 5. การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา มี 10 ตัวชี้วัด ซึ่งได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา โดยรวมและเป็นรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การวางแผนการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา PNI modified 0.21 และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา PNI modified 0.49 ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การเสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา PNI modified 0.49 และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวางแผนการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา PNI modified 0.21

3. แนวทางการดำเนินการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งสรุปองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาได้ดังนี้ การประชุมเพื่อสำรวจสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนและความต้องการของการนิเทศแล้วนำมาใช้ในการวางแผนการนิเทศ ศึกษาจากข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและศึกษานิเทศก์จากกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จากนั้นกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานนิเทศ ดำเนินการในลักษณะของโครงการนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศการศึกษา ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ทำความเข้าใจกระบวนการนิเทศรับฟังข้อเสนอแนะ ให้ความรู้สนับสนุนการทำงานก่อนการปฏิบัติงานก่อนลงมือปฏิบัติ ส่งเสริมครูเข้าร่วมอบรม ประชุม สัมมนา สร้างความตระหนักให้ผู้รับการนิเทศ กำหนดภาระงานปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ในแต่ละขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ สาธิตการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ ประมุขนิเทศครูก่อนทำการเยี่ยมชั้นเรียนไปตามปฏิทินปฏิบัติงานที่ได้ตกลงร่วมกัน สร้างเครือข่ายกับเพื่อนครูในโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ประจำศูนย์เครือข่ายการศึกษา การประเมินโครงการจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับการนิเทศตามเป้าหมายของการนิเทศความสามารถในการทำงานของผู้รับการนิเทศความตั้งใจในการทำงานของบุคลากร สรุปผลการดำเนินงานและรายงานผลอย่างเป็นระบบที่ต่อเนื่องจัดทำรายงานผลเพื่อปรับปรุง แก้ไข สนับสนุนปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินการ ให้กำลังใจ ยกย่อง ชมเชย ยอมรับ เชิดชูเกียรติ และเปิดโอกาสให้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้วิจัยนำมออภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้วิจัยสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินการนิเทศภายใน และศึกษาเอกสาร ตำรา ทฤษฎี หลักการ บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดการดำเนินการนิเทศภายใน จากการศึกษากระบวนการและ ขั้นตอนการนิเทศภายใน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการนิเทศภายใน (ไพลิน สมังคละ, 2559) ; (ชญาภาญจน์ ศรีเนตร, 2558) ; (พงษ์ศักดิ์ ทองไชย, 2558) ; (ประยูร เจริญสุข, 2555) ; (สพม.เขต 11, 2555) ; (กันยา เจริญถ้อย, 2553) ; (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ; (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) ; (ชัด บุญมา, 2546) ; (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2545) ; (สงัด อูรานันท์, 2530) ; (Acheson and Gall ,2003) และประยุกต์ใช้ขั้นตอนการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาของ (ศิริวรรณ ฉายะเกษตริณ, 2552, หน้า 73) โดยสังเคราะห์องค์ประกอบที่เหมือนกันเขาด้วยกัน หัวข้อที่ต่างกันมาจัดลำดับความสำคัญตามขั้นตอนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย นำมาประกอบเป็นแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา ซึ่งพบว่าองค์ประกอบของแนวทางการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับโรงเรียนโรงเรียนมี 5 องค์ประกอบ คือ การวางแผนการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา มี 11 ตัวชี้วัด การเสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา มี 9 ตัวชี้วัด การปฏิบัติงานตามแผนการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา มี 8 ตัวชี้วัด การประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา มี 5 ตัวชี้วัด และการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา มี 10 ตัวชี้วัด ซึ่งได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา ซึ่งได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการดำเนินการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน อยู่ในระดับเหมาะสมมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพลิน สมังคละ (2559, หน้า 129) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูพบว่ามีองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน คือ 1) บุคลากรนิเทศ 2) กระบวนการนิเทศภายใน 3) เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศภายใน 4) ขอบข่ายการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมพูนุช โยธี (2558, หน้า 6) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดุสิตธานี เขต 3 กระบวนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมดังนี้ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา 2) การวางแผนการดำเนินงาน 3) การให้ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน 4) การลงมือปฏิบัติ 5) การสร้างเสริมกำลังใจ และ 6) การประเมินผลและปรับปรุง

2. สภาพปัจจุบันดำเนินการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา โดยรวมและเป็นรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐนา สหุณิล (2559, หน้า 142) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบที่เลี้ยงสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 และพบว่าสภาพปัจจุบันการนิเทศภายในแบบที่เลี้ยงสำหรับโรงเรียนโดยรวมและเป็นรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลางทุกองค์ประกอบ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศภายในแบบที่เลี้ยงสำหรับโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีความเห็นโดยรวมว่าโรงเรียนเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานเป็นที่เลี้ยงได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น การอบรม การมอบเอกสารให้ศึกษา เป็นต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของชมพูนุช โยธี (2558, หน้า 122) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งพบว่าสภาพการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 3 มีการกำกับติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยบุคลากรทุกคนรวมกันนิเทศซึ่งกันและกันและกันใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ

3. แนวทางการดำเนินการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ ซึ่งสรุปประเด็นความสำคัญได้ว่า การดำเนินการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาประชุมเพื่อสำรวจสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนและความต้องการของการนิเทศนำมาใช้ในการวางแผนการนิเทศ โดยศึกษาจากข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและศึกษานโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ดำเนินการในลักษณะของโครงการนิเทศกำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศ ให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ โดยจัดทำแผนการนิเทศไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน เตรียมสื่อและเครื่องมือมีเทศ กำหนดกรอบประเมิน วิธีการติดตามและรายงานผลการนิเทศ สร้างปฏิสัมพันธ์ทำให้ความเข้าใจกระบวนการนิเทศรับฟังข้อแนะนำ ให้ความรู้สนับสนุนการทำงานก่อนการปฏิบัติงานก่อนลงมือปฏิบัติ กระตุ้นให้ผู้รับการนิเทศเกิดความสนใจและให้ความร่วมมือในการพัฒนา ผู้นิเทศส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมอบรม ประชุม สัมมนา กำหนดภาระงานปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ในแต่ละขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ สาธิตการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพผู้นิเทศปฐมนิเทศครูก่อนทำการเยี่ยมชั้นเรียน สร้างเครือข่ายกับเพื่อนครูในโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ประจำศูนย์เครือข่ายการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน เจตคติของผู้รับการนิเทศที่มีต่องานความพึงพอใจในการทำงานความร่วมมือ ความไว้วางใจ ความรู้สึกต่อสภาพแวดล้อมในการทำงานต่อผู้ให้การนิเทศ ความเหมาะสมของขั้นตอนการทำงาน ความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม ระยะเวลาในการดำเนินการโครงการ สรุปผลการดำเนินงานและรายงานผลอย่างเป็นระบบ จัดทำรายงานผลเพื่อปรับปรุงแก้ไข และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้นิเทศ ดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมออย่างน้อย 4 ครั้งต่อปีการศึกษา เสริมสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินการ ดำเนินงบประมาณวัสดุอุปกรณ์จัดโครงการให้ครูศึกษาดูงาน การอบรม เพื่อสร้างความก้าวหน้าให้แก่ผู้รับการนิเทศอยู่เสมอให้กำลังใจ ยกย่อง ชมเชย ยอมรับ เชิดชูเกียรติ และเปิดโอกาสให้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ ยอมรับและใช้ความคิดเห็น ช่วยเหลือ ร่วมมือเป็นที่ปรึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนิเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริ จันทะพล (2552, หน้า 89) เรื่องแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ที่พบว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการเตรียมการนิเทศ พบว่า ควรมีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผนนิเทศ ควรนำเอานโยบายสำนักงานเขตพื้นที่และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาเป็นแนวทางในการวางแผนการนิเทศ ควรเขียนเป็นโครงการไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ผู้บริหาร และคณะครู ต้องดำเนินการนิเทศตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ ด้านการประเมินผลการนิเทศ ควรประเมินตามสภาพจริงและให้ครอบคลุมทั้ง 4 งาน ด้านการปรับปรุงและแก้ไขวิธีการนิเทศ ควรร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู่ว่าเรื่องใดเด่นเรื่องใดด้อย และเรื่องใดมีปัญหา แล้วร่วมมือกันหาทางแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้น และทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐนา สหุณิล (2559, หน้า 142) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในแบบที่เลี้ยงสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มี ซึ่งมีประเด็นความสำคัญได้ว่าการดำเนินการนิเทศภายในแบบที่เลี้ยง ควรมีการจัดระบบสนับสนุนเพื่อแนะนำ กำกับติดตามความสัมพันธ์ของกระบวนการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำระหว่างที่เลี้ยงและผู้รับการนิเทศ การจัดทำคู่มือการนิเทศแบบที่เลี้ยงสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่นิเทศเพื่อเป็นเอกสารประกอบการปฏิบัติงานและเป็นเอกสารอ้างอิง จัดปฐมนิเทศผู้เป็นที่เลี้ยงและผู้รับการ

นิเทศเพื่อทำความรู้จักสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน ควรมีการประเมินผลการนิเทศภายในครอบคลุมทั้งด้านกระบวนการผลิตและปัจจัยการปฏิบัติงาน ควรสร้างระบบเครือข่ายการนิเทศภายในแบบที่เลี้ยง เพื่อศึกษารวมกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษา จะทำให้เกิดความร่วมมืออันดีต่อกัน และควรมีการสรุปผลการดำเนินการเพื่อการปรับปรุง มีการใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงและเผยแพร่ ชื่นชมผลงานเป็นตัวอย่างในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดระบบสนับสนุนเพื่อแนะนำ กำกับติดตามความสัมพันธ์ของกระบวนการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ สร้างระบบเครือข่ายการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนา ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดตั้งคณะกรรมการด้านการนิเทศเพื่อทำหน้าที่กำกับติดตาม ผลของกระบวนการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์หาแนวทางสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต่อไป
2. ควรมีการผลิตสื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์ และเอกสารในการปฏิบัติงานนิเทศภายใน กำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการปฏิบัติการนิเทศภายในแบบร่วมพัฒนาแบบมีขั้นตอน ประกอบด้วย การประชุมก่อนการเปิดภาคเรียน การให้คำปรึกษาแนะนำ การประชุมกลุ่มย่อย การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน การสังเกตการสอนและการประเมินตนเอง
3. ควรศึกษาผลการกำกับและติดตามความสัมพันธ์ของกระบวนการดูแลให้คำปรึกษา ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กันยา เจริญถ้อย. (2553). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายใน โดยใช้การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชญาภาญจน์ ศรีเนตร. (2558). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 . วิทยานิพนธ์ ค.ศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชมพูนุช โยธี. (2558). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม .
- ณัฐชนา สุทธิผล. (2559). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบที่เลี้ยงสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม .
- ไพลิน สมังคละ. (2559). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด . (2554). วิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน.
- ศิริ จันทะพล. (2551). แนวทางพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ศ.ม. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ศิริวรรณ ฉายะเกษตริณ. (2552). การนิเทศแบบร่วมพัฒนา. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 3(1), 67-87.
- สงัด อุทรานันท์. (2530). การนิเทศการศึกษา หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). คู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทยจำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2. (2558). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2558. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Acheson and Gall. (2003). *Clinical Supervision and Teacher Development Preservice and Inservice applications*. New York: Wiley.
- Beach, Don M. and Judy Reinhartz. (2000). *Supervision leadership : focus on instruction*. Boston: Allyn and Bacon.
- Emilsson, U.M. and J. Eva. (2007). Supervision of Supervision : On Developing Supervision in Postgraduate Education. *Higher Education Research Education and Development*, 26(2), 163-179
- Glickman, Carl. D. (1990). *Supervision of Instruction*. New York: Allyn and Bacon.